

gemeente
Zoetermeer

Samenspraak herontwikkeling
Markt 10 en omgeving
Rapportage evaluatie

Samenspraak herontwikkeling Markt 10 en omgeving

Rapportage evaluatie

Zoetermeer, 20 maart 2020

Gemeente Zoetermeer
Afdeling Juridische Aangelegenheden & Bestuursondersteuning (JABO)
Onderzoek & Statistiek
Kaspar Bams

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Onderzoeksverantwoording	5
1.1. Achtergrond en aanleiding	5
1.2. Aanpak en respons	5
1.3. Rapportage	5
2. Uitkomsten	7
2.1. Het niveau van de samenspraak	7
2.2. De informatie- en samenspraakbijeenkomsten	7
2.3. Samenspraak visie Centraal Park	10
2.4. Verslaglegging samenspraakbijeenkomsten	11
2.5. Conceptnota van uitgangspunten	11
2.6. Eindverslag samenspraak	11
2.7. Wijzigingen naar aanleiding van de samenspraak	12
2.8. Samenspraakproces in het algemeen	13
2.9. Tips voor samenspraak	14
Bijlage 1: Uitnodigingsbrief	15
Bijlage 2: Vragenlijst	17
Bijlage 3: Toelichtingen bij antwoorden	23

Samenvatting

De gemeenteraad besloot om voor de herontwikkeling van Markt 10 meningen en ideeën te verzamelen van belanghebbenden en belangstellenden. Samenspraak werd georganiseerd voor bewoners aan de Markt, van de driehoek Marseillepad – Lyonpad – Frankrijklaan, de Parijs- en Londenstraat, de Reimsstraat en de Dorpsstraat-West. In 2018 zijn samenspraakbijeenkomsten gehouden en in 2019 is een digitale samenspraakronde geweest. De gemeenteraad wil graag weten hoe de deelnemers dit samenspraakproces hebben ervaren en hebben het college om een evaluatie gevraagd. Hiervoor is een vragenlijst ontwikkeld die van 27 november tot en met 15 december 2019 via DoeMee (doemee.zoetermeer.nl) kon worden ingevuld. Omwonenden van Markt 10 (1.223 huishoudens) hebben een uitnodiging om deel te nemen aan deze evaluatie per post ontvangen. De vragenlijst is in totaal 55 keer ingevuld.

Het gemiddelde van de rapportcijfers dat de respondenten geven aan het proces is een 5,0. Tussen de gegeven cijfers is een grote variatie te zien, deze lopen uiteen van één tot en met tien. Respondenten die ontevreden zijn over (het verloop van) het proces geven aan dat de gemeente niet serieus met zorgen van omwonenden is omgegaan. Zo zien zij de zorgelijke sfeer van de bijeenkomsten niet terug in het eindverslag van de samenspraak. De uitkomsten van de samenspraak zijn in hun ogen te positief geformuleerd. Ook hebben zij het gevoel dat de uitkomst op voorhand vast lag. Een andere reden waarom respondenten ontevreden zijn, is dat de plannen van de gemeente tijdens de samenspraak groter en ingrijpender werden voor de omgeving. Het plan om op de parkeerplaats bij de Frankrijklaan een toren te bouwen was volgens hen bij de start van de samenspraak nog niet verteld¹.

De positieve reacties gaan vooral over de organisatie van de samenspraakbijeenkomsten en over de communicatie vanuit de gemeente. Ook hebben respondenten er begrip voor dat niet iedereen kan krijgen wat hij wil.

Parallel aan het samenspraaktraject Markt 10 en omgeving liep het samenspraaktraject voor de uitwerking van de visie Centraal Park (het Dobbegebied). Vanwege de raakvlakken zijn bijeenkomsten van beide trajecten aansluitend gehouden. De combinatie zorgde volgens sommige respondenten voor een te grote hoeveelheid aan informatie en voor verwarring. Anderen vonden de combinatie juist wel geslaagd.

De oorspronkelijke Nota van uitgangspunten Markt 10 ging uit van twee woontorens, waarvan één (toren A) maximaal 110 meter mocht worden. Tijdens de samenspraak bleek dat dit voor omwonenden te hoog was. Vanwege de zorgen hierover is de hoogte teruggebracht tot 90 meter. Bijna een kwart van de respondenten is tevreden met deze aanpassing. De meesten vinden 90 meter nog te hoog. Daarnaast heeft de gemeenteraad de voorgenomen bouw van stadswoningen aan de Markt / Frankrijklaan geschrapt en besloten deze locatie groen te houden. Met deze wijziging is wel een meerderheid (76%) van de respondenten tevreden.

Onder andere wordt aanbevolen om in het vervolg samenspraak eerder in het proces van planvorming te organiseren en om duidelijker aan te geven waarom ideeën en kritiekpunten van deelnemers niet worden overgenomen. Van de respondenten weet 45% (vrijwel) zeker dat ze nogmaals hun mening zullen inbrengen bij de gemeente.

---

¹ Het traject van de versnellingslocaties voor woningbouw liep parallel aan het samenspraaktraject Markt 10. Vanwege de nabijheid van de ontwikkellocatie Frankrijklaan tot de ontwikkellocatie Markt 10 is – terwijl de samenspraak over Markt 10 al liep – besloten de herontwikkeling van Markt 10 breder te trekken en de uitgangspunten voor de Frankrijklaan over te nemen in de Nota van uitgangspunten voor Markt 10 en omgeving. Door samenvoeging kan daarnaast een hogere kwaliteit van de gebiedsontwikkeling worden nagestreefd. Sommige deelnemers aan de samenspraak voelden zich hierdoor overrompeld, omdat over de verbreding (de overname van uitgangspunten voor de Frankrijklaan) geen samenspraak meer zou plaatsvinden. Bovenstaande is tijdens de tweede samenspraakbijeenkomst over de Nota van uitgangspunten Markt 10 en omgeving toegelicht.

1

■ Onderzoeksverantwoording

1.1. Achtergrond en aanleiding

Begin 2018 is vanwege verkleining, renovatie en extra verduurzaming van het stadhuis een deel van het oude stadhuis (adres Markt 10) leeg komen te staan en gesloopt. De gemeenteraad besloot om voor de herontwikkeling van het gebied een nota van uitgangspunten (o.a. met betrekking tot ontwerp en programma) te maken. Daarnaast besloot de gemeenteraad om deze nota in samenspraak² met belanghebbenden en belangstellenden op te stellen op het niveau raadplegen. Het samenspraaktraject bestond uit drie onderdelen: informatiebijeenkomsten, samenspraakbijeenkomsten en een digitale ronde. Stedenbouwkundig bureau SeARCH heeft in opdracht van en in overleg met de gemeente de inhoudelijke voorbereiding gedaan.

De herontwikkeling van Markt 10 en omgeving is deel van een geheel aan ruimtelijke veranderingen in het Stadscentrum. Parallel aan het hier behandelde samenspraaktraject liep het besluitvormingstraject voor de versnellingslocatie Frankrijklaan (woningbouw) en het samenspraaktraject voor de uitwerking van de visie Centraal Park (het Dobbegebied). De uitgangspunten uit het door de raad vastgestelde kavelpaspoort voor de Frankrijklaan zijn meegenomen in het project voor de herontwikkeling van Markt 10. Voor de samenspraak visie Centraal Park zijn bijeenkomsten gehouden die, vanwege de samenhang, aansloten op die van Markt 10.

Tijdens de samenspraak hadden sommige deelnemers het idee dat de bijeenkomsten niet liepen zoals in de samenspraakverordening staat beschreven en zoals van tevoren was verteld. Vanwege deze onvrede heeft de gemeenteraad de afdeling Stedelijke Ontwikkeling (SO) gevraagd het proces te evalueren. De afdeling SO heeft Onderzoek & Statistiek van de gemeente Zoetermeer(O&S) daarbij om hulp gevraagd.

1.2. Aanpak en respons

O&S heeft aan de hand van inhoudelijke documenten een conceptvragenlijst opgesteld. Dit concept is besproken met medewerkers van de afdeling SO en een lid van comité "De Franse Wijk(t) niet". De opmerkingen zijn verwerkt in de definitieve vragenlijst die vervolgens is geprogrammeerd met behulp van het online enquêteprogramma Enalyzer. De link naar de vragenlijst is op de website DoeMee Zoetermeer (<https://doemee.zoetermeer.nl>) geplaatst. De 1.223 huishoudens die zijn uitgenodigd voor de samenspraak³ zijn op 27 november 2019 per brief gevraagd om de vragenlijst digitaal in te vullen. Mensen die niet over een computer beschikken, konden op aanvraag een papieren versie krijgen of op 10 december tussen 18.00 en 19.00 uur naar het Stadhuis-Forum komen om met hulp de vragenlijst digitaal in te vullen. Van beide mogelijkheden is geen gebruik gemaakt. Invullen kon tot en met 15 december 2019. Dat is 55 keer gedaan.

1.3. Rapportage

In de voorliggende rapportage worden de uitkomsten gepresenteerd. In bijlage 1 staat de uitnodigingsbrief en in bijlage 2 de vragenlijst. In bijlage 3 staan de toelichtingen die bij antwoorden zijn gegeven.

---

² Samenspraak is bedoeld om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te laten meedenken en meedoen bij beleid en projecten van de gemeente.

³ Dat zijn de bewoners aan de Markt, van de driehoek Marseillepad – Lyonpad – Frankrijklaan, de Parijs- en Londenstraat, de Reimsstraat, de Dorpsstraat-West en leden van de werkgroep Rond de Dobbe.

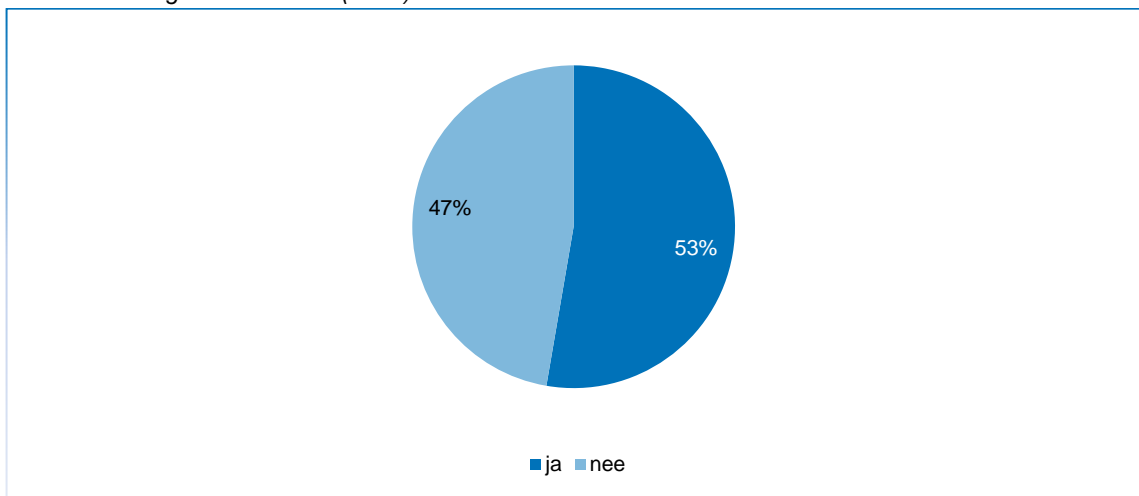
2. Uitkomsten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de resultaten van de enquête.

2.1. Het niveau van de samenspraak

De gemeenteraad heeft de samenspraak herontwikkeling Markt 10 bepaald op het niveau van raadplegen. Raadplegen betekent dat meningen en ideeën van belanghebbenden en belangstellenden worden geïnventariseerd, maar voor de gemeente niet bindend zijn bij het maken van de plannen. Van de respondenten wist meer dan de helft (53%) dat de samenspraak het niveau raadplegen had (figuur 2.1).

Figuur 2.1 Wist u dat deze samenspraak het niveau raadplegen had, dus dat uitkomsten niet bindend waren voor de gemeenteraad? (n=55)

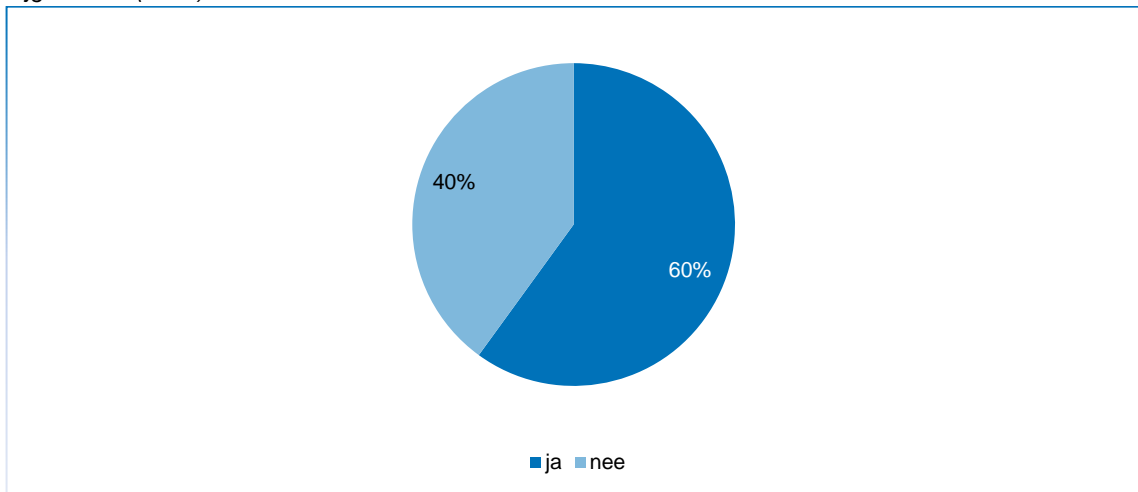

Zowel respondenten die ja antwoordden als die nee antwoordden, geven aan dat als de gemeente (naar hun idee) niets of weinig doet met de kritiek het traject geen samenspraak mag heten (bijlage 3, vraag 1).

2.2. De informatie- en samenspraakbijeenkomsten

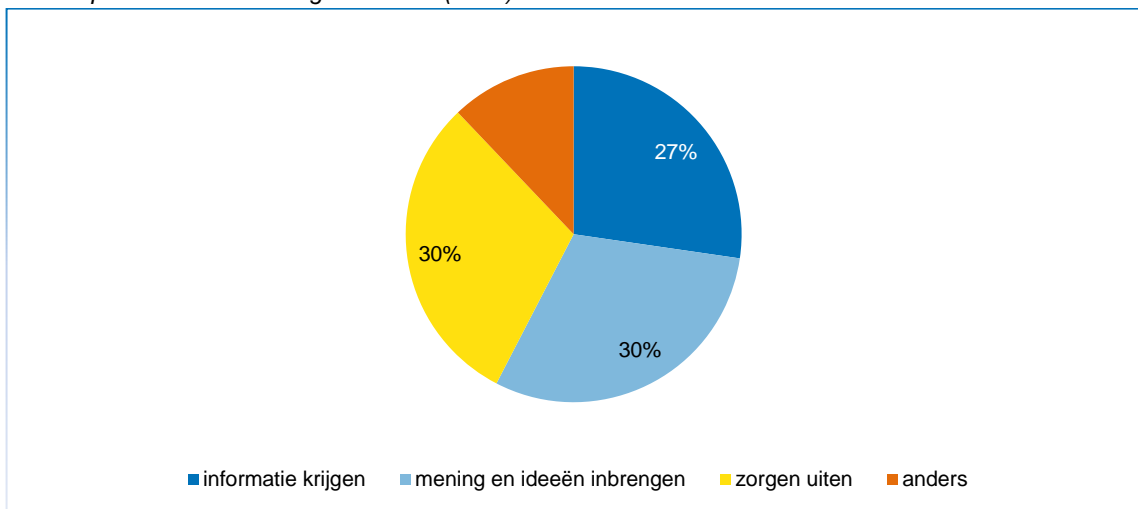
Voorafgaand en tijdens het samenspraaktraject organiseerde de gemeente twee informatiebijeenkomsten over de sloop van Markt 10 in samenwerking met aannemer Knijnenburg. Op deze bijeenkomsten is ook het doel en inhoud van het samenspraaktraject toegelicht. Voor de samenspraak zelf zijn drie bijeenkomsten georganiseerd. Op deze interactieve bijeenkomsten ging het vooral om inbreng van belanghebbenden en belangstellenden voor de nota. De vijf bijeenkomsten vonden plaats in de eerste helft van 2018. Van de respondenten heeft 60% één of meer bijeenkomsten bijgewoond (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Hebt u één of meer bijeenkomsten voor de samenspraak herontwikkeling Markt 10 bijgewoond (n=55)

Aan de respondenten die bijeenkomsten hebben bijgewoond, zijn drie redenen voorgelegd met de vraag wat hun belangrijkste reden was voor deelname. De redenen waren: informatie krijgen, mening & ideeën inbrengen en zorgen uiten. De redenen zijn ongeveer even vaak aangevinkt (figuur 2.3).

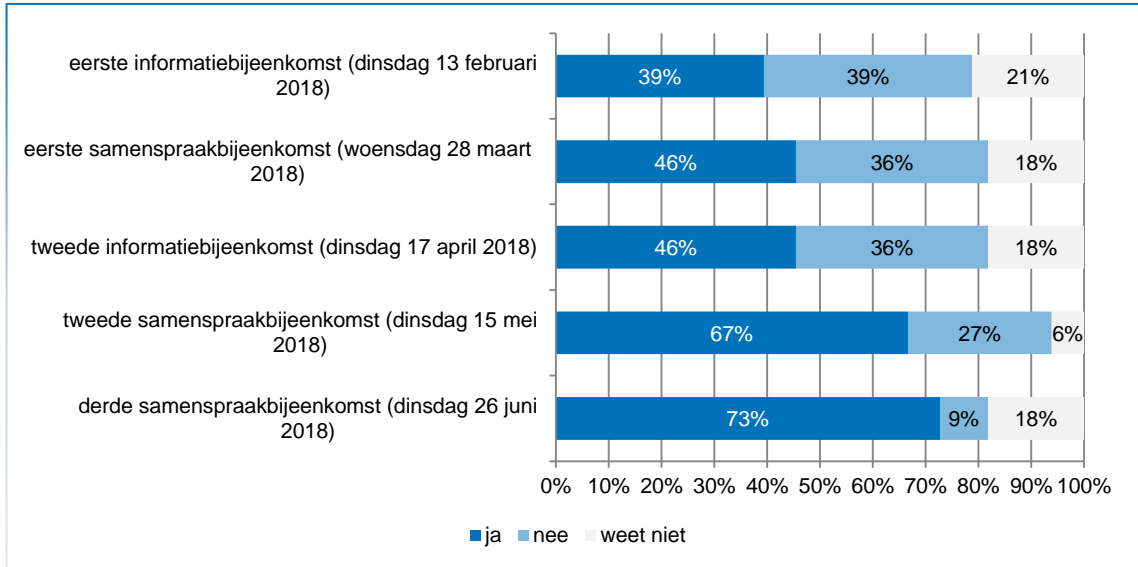
Figuur 2.3 Wat was voor u de belangrijkste reden om deel te nemen aan bijeenkomsten voor de samenspraak herontwikkeling Markt 10? (n=33)

Respondenten die anders aangaven, lichten toe dat de drie voorgelegde redenen in even grote mate van toepassing waren.

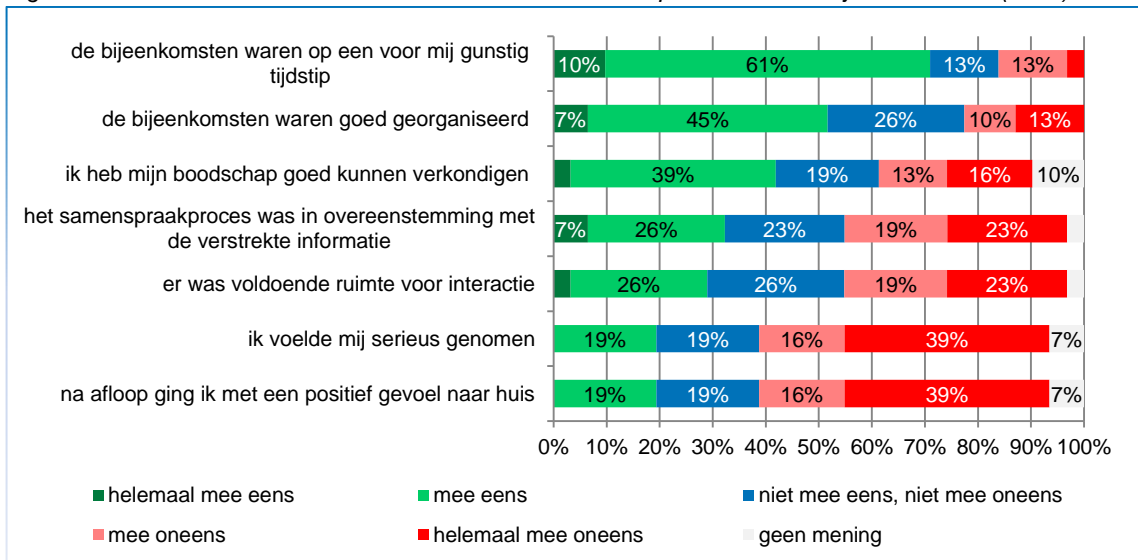
De deelnemers die bijeenkomsten hebben bijgewoond, is vervolgens gevraagd of zij zich herinneren welke bijeenkomst(en) dat waren. Uit de antwoorden is op te maken dat de twee laatste (samenspraak)bijeenkomsten het best zijn bezocht (figuur 2.4).

Figuur 2.4 Kunt u zich herinneren welke bijeenkomst(en) u hebt bijgewoond? (n=33)

De deelnemers is ook gevraagd de bijeenkomst(en) te beoordelen aan de hand van zeven aspecten. Uit de beoordelingen is af te leiden dat de meerderheid tevreden is over de organisatie. Over de procesmatige aspecten van de bijeenkomsten zijn de deelnemers minder vaak tevreden. Zo is 42% het (helemaal) oneens met de uitspraak “er was voldoende ruimte voor interactie” en 55% het (helemaal) oneens met de uitspraak “ik voelde mij serieus genomen”. Eveneens 55% van de respondenten ging na afloop niet met een positief gevoel naar huis (figuur 2.5).

Figuur 2.5 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken over de bijeenkomsten? (n=33)

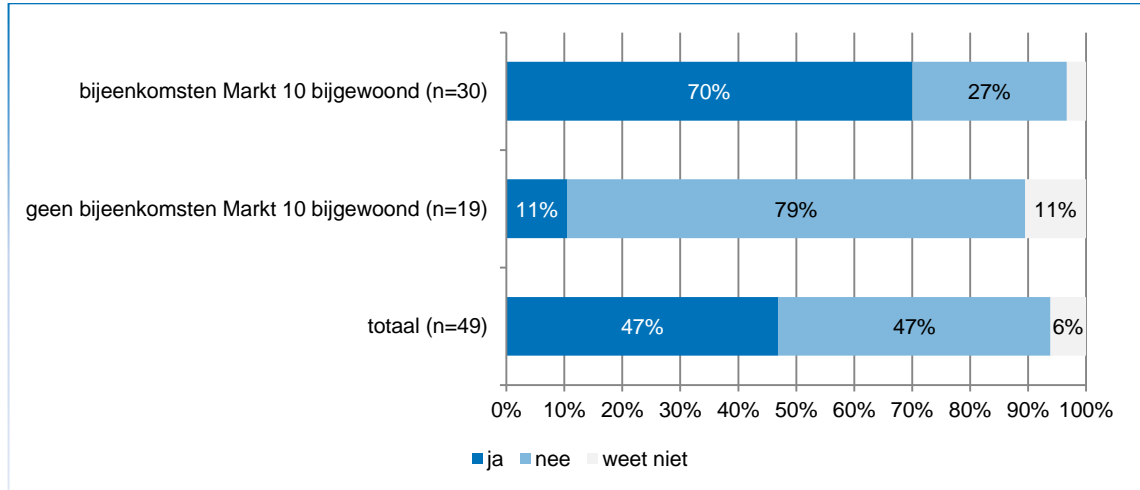

Respondenten die een toelichting gaven, hebben het gevoel dat de plannen van de gemeente al vastlagen en dat ideeën en kritiepunten van bewoners niet serieus zijn genomen. Aan de andere kant is er het idee dat het ontwerp tijdens de samenspraak groter en ingrijpender werd voor de omgeving van Markt 10 (bijlage 3, vraag 5).

2.3. Samenspraak visie Centraal Park

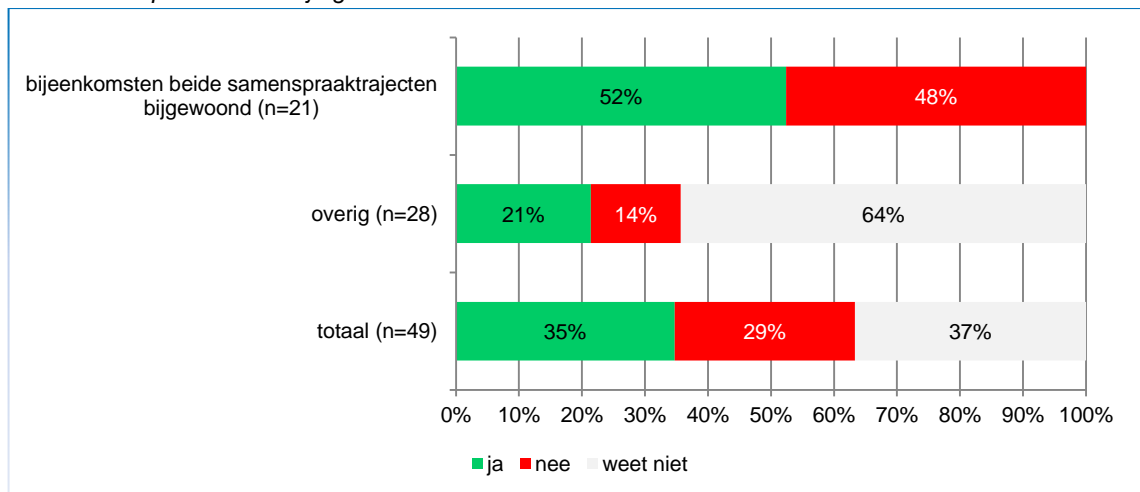
Parallel aan de samenspraak herontwikkeling Markt 10 liep het samenspraaktraject over de uitwerking van de visie Centraal Park. Omdat beide trajecten samenhangen, zijn bijeenkomsten aansluitend op één avond gehouden. Van alle respondenten heeft 47% bijeenkomsten van deze samenspraak bijgewoond. Deelnemers die bij bijeenkomsten over Markt 10 zijn geweest, hebben deze veel vaker (70%) bezocht (figuur 2.6).

Figuur 2.6 Hebt u deelgenomen aan bijeenkomsten van de samenspraak Visie Centraal Park

Vervolgens is aan alle respondenten gevraagd of het een goed idee was om de bijeenkomsten van deze twee samenspraaktrajecten aansluitend op één avond te houden. Van alle respondenten vond 35% van wel. Van de respondenten die bijeenkomsten van beide samenspraaktrajecten bezochten, vond meer dan de helft (52%) het een goed idee om de bijeenkomsten na elkaar te houden (figuur 2.7).

Figuur 2.7 Vond u het een goed idee dat bijeenkomsten van deze twee samenspraaktrajecten aansluitend op één avond zijn gehouden?

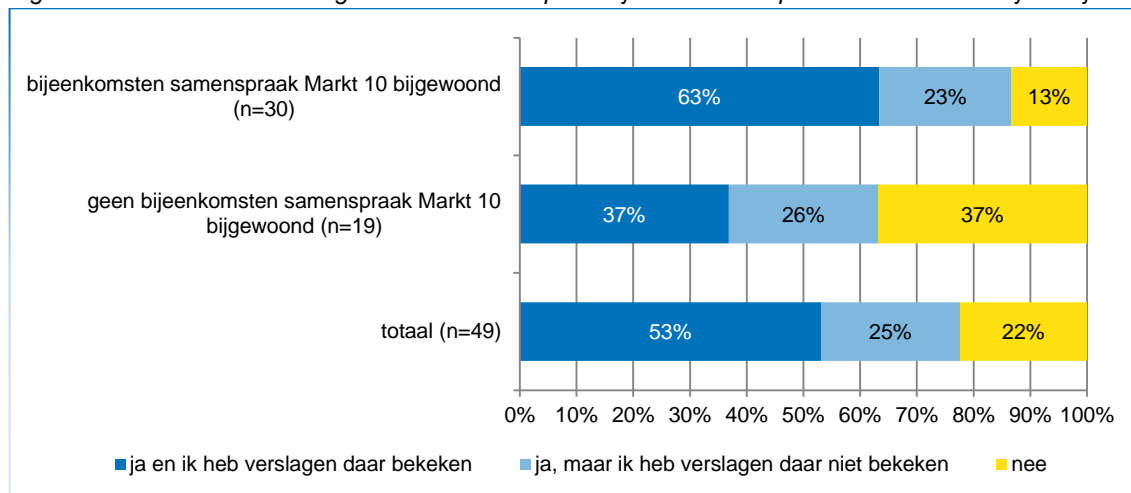

Volgens respondenten die het geen goed idee vonden, zorgden de aansluitende bijeenkomsten voor verwarring en verstrengeling van belangen (bijlage 3, vraag 7).

2.4. Verslaglegging samenspraakbijeenkomsten

Van de samenspraakbijeenkomsten zijn verslagen gemaakt die op de website van de gemeente Zoetermeer (tabblad Projecten Binnenstad) zijn in te zien. Van alle respondenten wist 78% dat en heeft 53% de verslagen daar ook ingezien. Van de respondenten die bijeenkomsten hebben bijgewoond wist 87% dat de verslagen daar online te bekijken zijn en heeft 63% de verslagen daar ook gelezen (figuur 2.8).

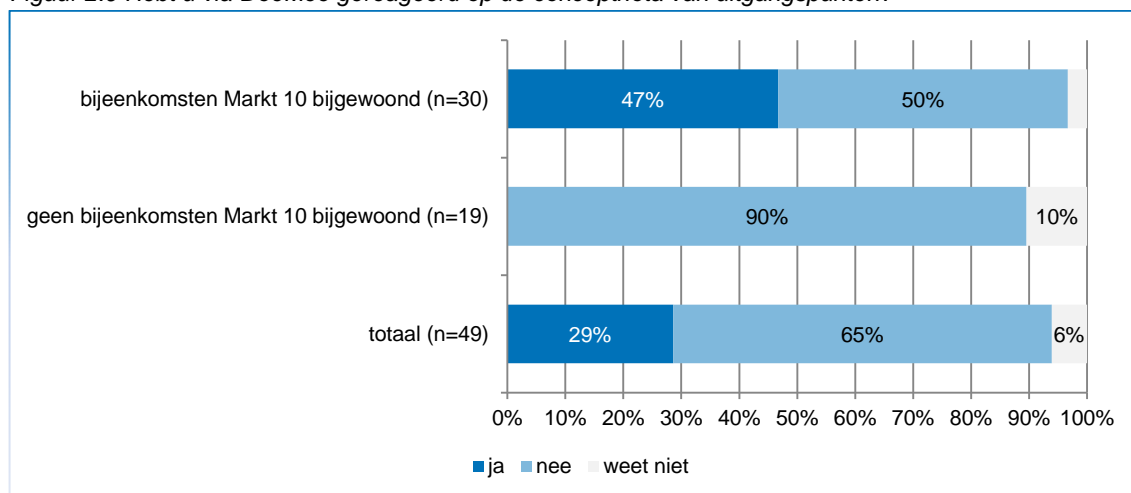
Figuur 2.8 Wist u dat de verslagen van de samenspraakbijeenkomsten op deze website te bekijken zijn?

2.5. Conceptnota van uitgangspunten

De resultaten van de samenspraakbijeenkomsten zijn verwerkt in een conceptnota van uitgangspunten. Deze conceptnota is op de website van DoeMee geplaatst zodat alle Zoetermeeders konden reageren. Van alle respondenten heeft 29% gereageerd. Respondenten die bijeenkomsten hebben bijgewoond, hebben vaker (47%) commentaar gegeven op de conceptnota (figuur 2.9).

Figuur 2.9 Hebt u via DoeMee gereageerd op de conceptnota van uitgangspunten?

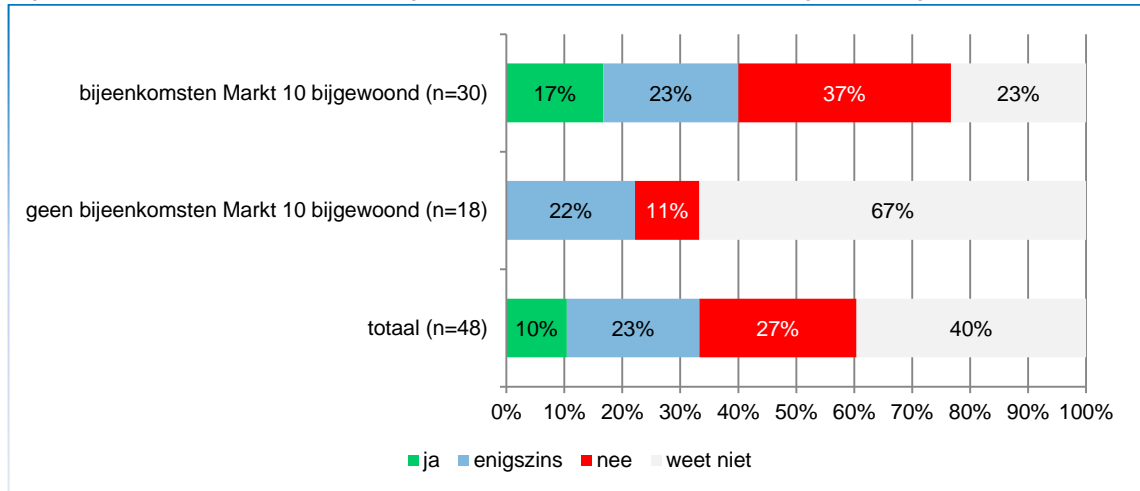

2.6. Eindverslag samenspraak

Alle vragen en opmerkingen uit de samenspraak (bijeenkomsten en digitale ronde) zijn verwerkt in een eindverslag samenspraak. Dit eindverslag is met de definitieve nota van uitgangspunten aan de gemeenteraad voorgelegd. De respondenten is gevraagd of het eindverslag de resultaten van de samenspraak goed weergeeft. Het grootste deel (40%) weet dit niet aan te geven. Volgens één op de tien is het een goed eindverslag. Van de

respondenten die bijeenkomsten hebben bezocht vindt een groter deel (17%) dat het eindverslag de resultaten van de samenspraak goed weergeeft (figuur 2.10).

Figuur 2.10 Vindt u dat het eindverslag de resultaten van de samenspraak goed weergeeft?

Volgens respondenten, die van mening zijn dat het eindverslag de resultaten niet goed beschrijft, geeft het verhaal de sfeer van de bijeenkomsten niet juist weer (bijlage 3, vraag 10).

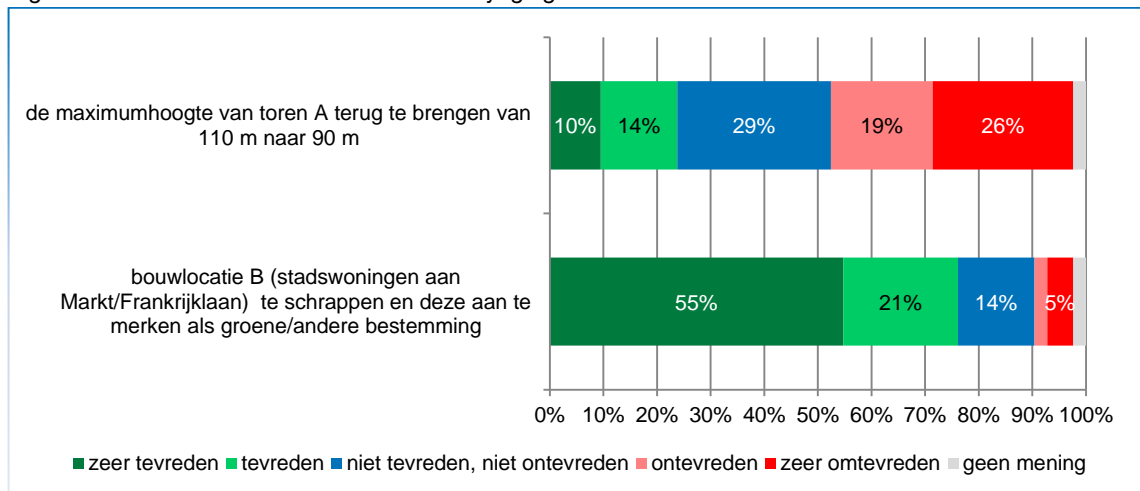
2.7. Wijzigingen naar aanleiding van de samenspraak

Naar aanleiding van de samenspraak heeft de gemeenteraad twee wijzigingen aangebracht in het voorstel voor Markt 10 en omgeving:

- de maximumhoogte van toren A is teruggebracht van 110 naar 90 meter;
- bouwlocatie B (stadswoningen aan Markt/Frankrijklaan) is geschrapt en aangemerkt als groene/andere bestemming.

Van de respondenten is bijna een kwart (24%) (zeer) tevreden over de voorgenomen verlaging van toren A. Met het schrappen van bouwlocatie B is een groter deel (zeer) tevreden, namelijk ruim driekwart (76%) van de respondenten (figuur 2.11).

Figuur 2.11 Hoe tevreden bent u met deze wijzigingen?

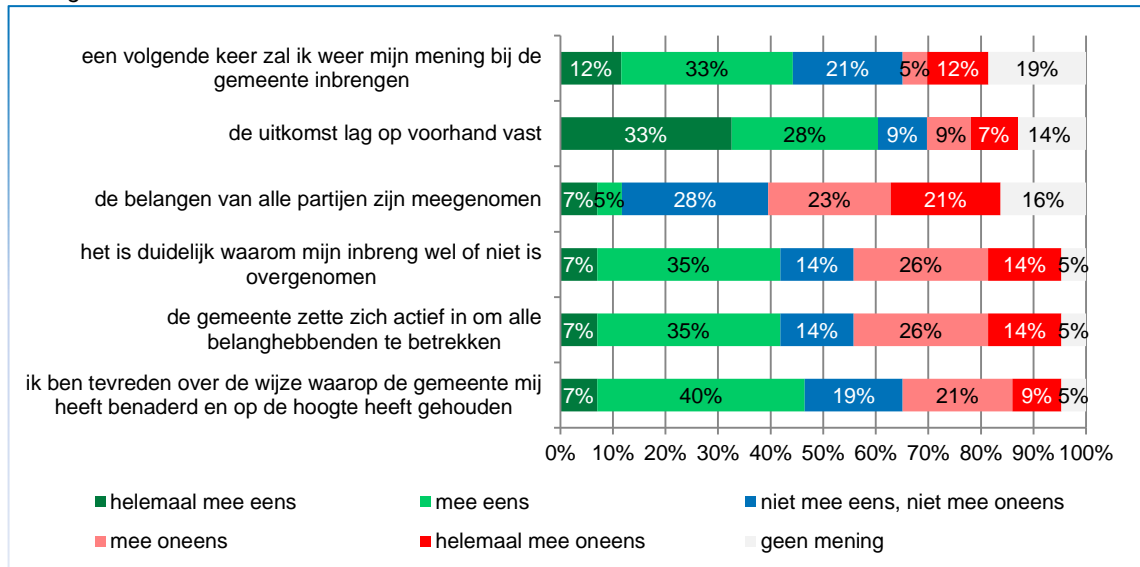
De ontevredenheid met de verlaging van de toren komt doordat 90 meter volgens respondenten nog steeds te hoog is (bijlage 3, vraag 12).

2.8. Samenspraakproces in het algemeen

Om het samenspraakproces in zijn geheel te kunnen beoordelen, zijn zes uitspraken voorgelegd. De respondenten konden aangeven in hoeverre ze het met deze uitspraken eens zijn. Het meest positief zijn de respondenten over hoe ze zijn benaderd en op de hoogte zijn gehouden door de gemeente; 47% is het (helemaal) eens met de bijbehorende uitspraak. Het meest negatief zijn ze over hun invloed op de uitkomsten van de samenspraak. Ruim zes op de tien (61%) is het (helemaal) eens met de uitspraak "de uitkomst lag op voorhand vast" (figuur 2.12).

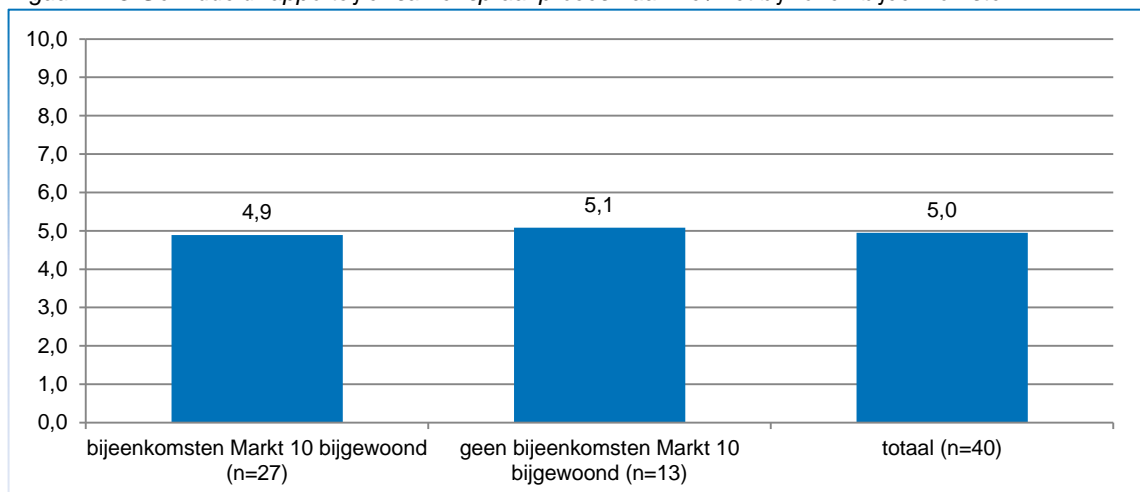
Figuur 2.12 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken over het samenspraakproces in het algemeen?

Toelichtingen bij de antwoorden staan in bijlage 3, vraag 11.

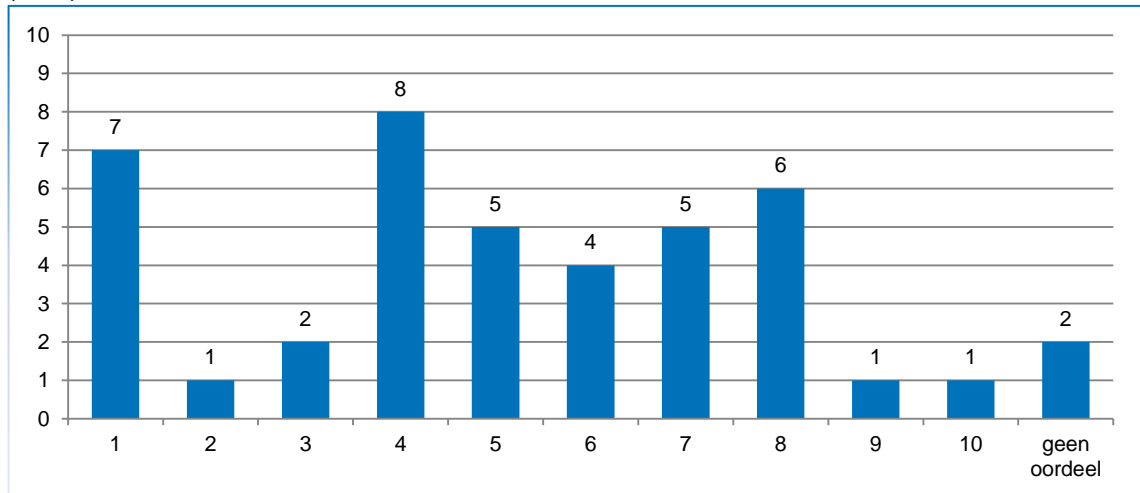
Daarnaast kon het proces met een rapportcijfer worden beoordeeld. De respondenten geven gemiddeld een 5,0. Er is hierbij nauwelijks verschil tussen respondenten die wel en die geen bijeenkomsten hebben bezocht (figuur 2.13).

Figuur 2.13 Gemiddeld rapportcijfer samenspraakproces naar wel/niet bijwonen bijeenkomsten

Tussen de gegeven rapportcijfers is wel een grote spreiding te zien. Zo is zeven keer een 1, acht keer een 4 en zes keer een 8 gegeven (figuur 2.14).

Figuur 2.14 Alles overziend, welk rapportcijfer zou u het samenspraakproces in het algemeen geven? (n=42)

Toelichtingen bij de rapportcijfers staan in bijlage 3, vraag 13.

2.9. Tips voor samenspraak

Tot slot konden de respondenten tips geven voor samenspraak. Steekwoorden bij de aanbevelingen zijn transparantie, betrouwbaarheid, eenduidigheid en tijdigheid. In veel gevallen wordt geadviseerd om samenspraak eerder (voor de planvorming) te organiseren en om duidelijk(er) aan te geven waarom kritiek (ook op detailniveau) niet kan worden overgenomen (bijlage 3, vraag 14).

Bijlage 1: Uitnodigingsbrief

Geachte heer, mevrouw,

In 2018 bent u uitgenodigd om deel te nemen aan de samenspraak voor de herontwikkeling van Markt 10 en omgeving. We willen graag weten hoe u dit samenspraakproces heeft ervaren. Hiervoor is een korte vragenlijst gemaakt. Deze is afgestemd met mevrouw Baas van comité “De Franse Wijk(t) niet”. We vragen u vriendelijk deze vragen te beantwoorden.

Samenspraak over Markt 10 en Frankrijklaan

Begin 2018 is het gebouw aan Markt 10 leeg komen te staan en gesloopt.

De gemeenteraad besloot om voor de herontwikkeling van Markt 10 meningen en ideeën te verzamelen van belanghebbenden en belangstellenden. Samenspraak werd georganiseerd voor bewoners aan de Markt, van de driehoek Marseillepad – Lyonpad – Frankrijklaan, de Parijs- en Londenstraat, de Reimsstraat, de Dorpsstraat-West en de brede werkgroep Rond de Dobbe. In oktober 2018 besloot de gemeenteraad om locaties in de binnenstad aan te wijzen waar snel woningen gebouwd mogen worden. Voorafgaand aan deze besluitvorming informeerde de gemeente de omwonenden van de Frankrijklaan en omgeving hierover, want de Frankrijklaan was een van deze versnellingslocaties. Bij het aanwijzen van deze versnellingslocaties besloot de raad ook om hiervoor per locatie samenspraak op maat te organiseren. Samenspraak over de uitgangspunten voor de Frankrijklaan maakte onderdeel uit van de extra digitale samenspraakronde van 28 maart t/m 11 april 2019 die de gemeente hield via doemee.zoetermeer.nl over de plannen voor Markt 10 en omgeving.

Doet u mee?

Dit gaat als volgt: ga naar de website DoeMee Zoetermeer (<https://doemee.zoetermeer.nl>). Vanaf de homepage wordt u de weg gewezen naar dit onderzoek.

Wat gebeurt er met de resultaten?

Wij behandelen uw antwoorden strikt vertrouwelijk. De uitkomsten zijn niet tot individuele personen te herleiden. Het eindrapport gaat ter informatie naar het college van B&W en naar de gemeenteraad. Bij het invullen van de enquête kunt u aangeven of u het eindrapport per e-mail wilt ontvangen. Het rapport komt ook te staan op doemee.zoetermeer.nl en www.zoetermeer.nl/markt10

Hebt u hulp nodig bij het invullen?

Beschikt u niet over een computer en wilt u toch meedoen? Dan kunt u telefonisch contact opnemen via telefoonnummer 14 079. U ontvangt dan van ons een papieren versie van de enquête. Of u kunt langskomen op 10 december tussen 18.00 en 19.00 uur in het Stadhuis-Forum, aan de omgevingsbalie, in de hal via ingang Stadhuisplein 1. Daar is hulp aanwezig om de enquête digitaal in te vullen.

Hebt u vragen over het onderzoek?

Mail dan naar: projectenpmv@zoetermeer.nl onder vermelding van “Evaluatie samenspraak Markt 10 en omgeving”

U kunt reageren op de enquête tot en met zondag 15 december a.s.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking.

Bijlage 2: Vragenlijst

Vanwege de verkleining, renovatie en extra verduurzaming van het Stadhuis is het gebouwdeel Markt 10 begin 2018 leeg komen te staan.

De gemeenteraad heeft besloten om het gebouw te slopen en voor de herontwikkeling van het gebied een nota van uitgangspunten (o.a. met betrekking tot ontwerp en programma) te maken. Daarnaast is besloten om deze nota in samenspraak met belanghebbenden en belangstellenden op te stellen. In het bijzonder de bewoners aan de Markt, van de driehoek Marseillepad – Lyonpad – Frankrijklaan, de Parijs- en Londenstraat, de Reimsstraat, de Dorpsstraat-West en de brede werkgroep Rond de Dobbe.

Stedenbouwkundig bureau SeARCH heeft in opdracht van en in overleg met de gemeente de inhoudelijke input voor de nota van uitgangspunten ontwikkeld.

Het niveau van de samenspraak

- 1a. De gemeenteraad heeft het initiatief genomen tot de samenspraak herontwikkeling Markt 10 op het niveau van raadplegen. Dat betekent dat meningen en ideeën van belanghebbenden en belangstellenden worden geïnventariseerd, maar voor de gemeente niet bindend zijn bij het maken van de plannen.

Wist u dat deze samenspraak het niveau raadplegen had, dus dat uitkomsten niet bindend waren voor de gemeenteraad?

1. ja
 2. nee

b. Eventuele toelichting:

Informatie- en samenspraakbijeenkomsten

2. Voorafgaand aan en tijdens het samenspraakproces organiseerde de gemeente twee informatiebijeenkomsten over de sloop van Markt 10 in samenwerking met aannemer Knijnenburg. Tijdens deze bijeenkomsten is ook het doel en inhoud van het samenspraaktraject toegelicht.

Voor de samenspraak zelf zijn drie samenspraakbijeenkomsten georganiseerd. Op deze interactieve bijeenkomsten ging het vooral om inbreng van belanghebbenden en belangstellenden voor de nota.

De vijf bijeenkomsten vonden plaats in de eerste helft van 2018.

Hebt u één of meer bijeenkomsten voor de samenspraak herontwikkeling Markt 10 bijgewoond?

1. ja
 2. nee → ga naar vraag 6

3. **Wat was voor u de belangrijkste reden om deel te nemen aan bijeenkomsten voor de samenspraak herontwikkeling Markt 10?**

LET OP: de belangrijkste reden, dus slechts één hokje aankruisen.

1. Ik wilde informatie krijgen
 2. Ik wilde mijn mening en ideeën inbrengen
 3. Ik wilde mijn zorgen uiten
 4. anders, namelijk:

4. Kunt u zich herinneren welke bijeenkomst(en) u hebt bijgewoond?

	1 ja	2 nee	3 weet niet
- eerste informatiebijeenkomst (dinsdag 13 februari 2018)	☐	☐	☐
- eerste samenspraakbijeenkomst (woensdag 28 maart 2018)	☐	☐	☐
- tweede informatiebijeenkomst (dinsdag 17 april 2018)	☐	☐	☐
- tweede samenspraakbijeenkomst (dinsdag 15 mei 2018)	☐	☐	☐
- derde samenspraakbijeenkomst (dinsdag 26 juni 2018)	☐	☐	☐

5a. In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken over de bijeenkomsten?

	1 helemaal mee eens	2 mee eens	3 niet mee eens, niet mee oneens	4 mee oneens	5 helemaal mee oneens	6 geen mening
- de bijeenkomsten waren op een voor mij gunstig tijdstip	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- de bijeenkomsten waren goed georganiseerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- het samenspraakproces was in overeenstemming met de verstrekte informatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- ik heb mijn boodschap goed kunnen verkondigen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- ik voelde mij serieus genomen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- er was voldoende ruimte voor interactie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- na afloop ging ik met een positief gevoel naar huis	☐	☐	☐	☐	☐	☐

b. Eventuele toelichting:

Samenspraak Visie Centraal Park

6. Parallel aan de samenspraak herontwikkeling Markt 10 liep het samenspraaktraject over de uitwerking van de Visie Centraal Park. Omdat beide trajecten samenhangen, zijn bijeenkomsten aansluitend op één avond gehouden.

Hebt u deelgenomen aan bijeenkomsten van de samenspraak Visie Centraal Park?

1. ja
 2. nee
 3. weet niet

- 7a. Vond u het een goed idee dat bijeenkomsten van deze twee samenspraaktrajecten aansluitend op één avond zijn gehouden?

1. ja
 2. nee
 3. weet niet

b. Eventuele toelichting:

8. Van de samenspraakbijeenkomsten zijn verslagen gemaakt die op de website van de gemeente Zoetermeer (tabblad Projecten Binnenstad) zijn in te zien.

Wist u dat de verslagen van de samenspraakbijeenkomsten op deze website te bekijken zijn?

1. ja en ik heb verslagen daar bekeken
 2. ja, maar ik heb verslagen daar niet bekeken
 3. nee

Conceptnota van uitgangspunten

9. De vragen en opmerkingen die op de samenspraakbijeenkomsten naar boven zijn gekomen, zijn verwerkt in een conceptnota van uitgangspunten. Deze conceptnota is op de website van DoeMee geplaatst zodat alle Zoetermeeders konden reageren.

Hebt u via doemee.zoetermeer.nl gereageerd op de conceptnota van uitgangspunten?

1. ja
 2. nee
 3. weet niet

Eindverslag samenspraak en definitieve nota van uitgangspunten

- 10a. Alle vragen en opmerkingen uit de samenspraak (bijeenkomsten en digitale ronde) zijn verwerkt in een eindverslag samenspraak, dat samen met de definitieve nota van uitgangspunten aan de gemeenteraad is aangeboden. U kunt het eindverslag samenspraak inzien op de website van DoeMee.

Vindt u dat het eindverslag samenspraak de resultaten van de samenspraak goed weergeeft?

1. ja
 2. enigszins
 3. nee
 4. weet niet

b. Eventuele toelichting:

14. Hebt u tips op het gebied van samenspraak?

15. Als u het rapport van deze evaluatie per e-mail wilt ontvangen, wilt u dan hieronder uw e-mailadres opschrijven?

Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt voor het versturen van het rapport. Het wordt niet verstrekt aan derden in en buiten de gemeentelijke organisatie.

Bijlage 3: Toelichtingen bij antwoorden

Vraag 1. Wist u dat deze samenspraak het niveau raadplegen had, dus dat uitkomsten niet bindend waren voor de gemeenteraad?

Ja

- Dat was mij bekend, daar het gezegd is en vermeld stond op de stukken die ik heb ontvangen. Alleen slaat de term samenspraak dan voor mij haaks op datgene wat de gemeente stelt.
- De definitie van het samenspraak niveau "raadplegen" is bekend, het is omschreven in de kadernota samenspraak en in het aangenomen nieuwe voorstel actualisatie samenspraak. Er is o.a. vermeld dat de rol van de participant is dat deze geconsulteerd wordt en dat de reacties van belanghebbenden door de gemeente meegenomen worden in het vervolgproces. Natuurlijk uiteindelijk beslist de raad, er moesten echter gerichte acties ondernomen worden om duidelijk te maken dat samenspraak op deze wijze niet kan. In het besluit over de versnellingsagenda van de raad is opgenomen: "Een zorgvuldig samenspraaktraject in te richten, met als doel om te komen tot een gedragen invulling van de locatie, rekening houdend met de belangen van verschillende stakeholders waaronder omwonenden, marktpartijen en de gemeente". Het doel om te komen tot een gedragen invulling is niet gehaald. De reacties die gegeven werden in de digitale samenspraakronde van 28 maart t/m april 2019 geven dit duidelijk aan. Deze ronde vond plaats omdat de "samenspraak" die over Markt 10 werd gehouden een volledig echec was, in de samenspraak gesprekken konden geen vragen over de hoogbouw worden gesteld, consulterend (?), was hier sprake van een "zorgvuldig samenspraak traject"? Antwoord: Neen. Over de Frankrijklaan, maar eigenlijk ook over de inhoudelijk zaken van Markt 10 was het alleen via de digitale weg mogelijk om te reageren. Dit is geen "zorgvuldig traject" zoals daartoe in de raad besloten werd. In de kadernota samenspraak en de samenspraakverordening is beschreven hoe dit proces dient te verlopen en hieraan is geenszins voldaan.
- De samenspraak met gemeente bleek in het verleden al totaal nutteloos. Scherpe kritiek van bewoners was in rapportage omschreven als "nuttige informatie", waar vervolgens niets mee werd gedaan. Dit heeft mij doen besluiten dit soort bijeenkomsten niet meer bij te wonen.
- Er werden wel dusdanige stellingen afgegeven, waardoor men sterk de indruk kreeg dat alles al min of meer vast stond.
- Is vanaf het begin duidelijk.
- Wel is het jammer dat serieuze en constructieve ideeën niet in overweging genomen worden. Wethouder Paalvast, die een aantal keren aan omwonenden aangeeft "dan had u daar niet moeten gaan wonen", toont geen begrip voor de omwonenden of enige blijk van inlevingsvermogen. Ook zijn voorkeur voor iconische hoogbouw, zonder verdere argumenten of geduld voor betrokken burgers bevordert de samenspraak niet. Verder is het jammer dat pas na de samenspraak Markt 10 de procedure aangepast gaat worden met wel ingeplande mogelijkheid voor groeps-/plenaire discussie. De vorm was nu "verdeel en heers", klassiek maar vervreemdend, zonder inhoudelijk respect voor de aanwezigen.

Nee

- Allemaal weggegooid geld. Dit heeft geen enkele zin als er niets mee gedaan wordt. Geldverspilling is het. Onbegrijpelijk, de gemeente komt toch al veel geld te kort.
- Er is door de gemeente aan de aanwezig zijnde omwonenden gevraagd waar de herinrichting zou moeten voldoen. De omwonenden zijn in groepen verdeeld en onder begeleiding van iemand die werkzaam is bij de gemeente, zijn er voorstellen door de omwonenden gedaan, na verloop van tijd is er geëvalueerd, vanuit de verschillende groepen kwam geen hoogbouw naar voren. achteraf bleek dat de plannen al klaarlagen. Wat bedoelt de gemeente met samenspraak?
- Er wordt veel te weinig gecommuniceerd met de omwonenden.
- Met de term samenspraak had ik gedacht dat er naar omwonenden geluisterd zou worden. Dit bleek dus totaal niet het geval.
- We werden uitgenodigd om mee te denken in de veronderstelling dat er naar de omgeving geluisterd zou worden. Het ging naar onze mening alleen om een vervangend gebouw voor Markt 10. Als er dan

ook een toren op de parkeerplaats op de Frankrijklaan uit komt dan vraag je je af wat samenspraak voor zin heeft. Daar was in het begin nog geen sprake van. Bij de 3e vergadering kwam dit opeens uit de hoge hoed zonder dat de omwonenden daarvan expliciet in kennis waren gesteld. We moesten dit zelf concluderen uit de plannen die gepresenteerd werden. Tot die tijd had op de gemeentelijke website gestaan dat de parkeerplaats Frankrijklaan gehandhaafd zou gaan worden. Er waren daar geen bouwplannen voor.

Vraag 5. In hoeverre bent u het eens met uitspraken over de bijeenkomsten?

- Bij de start van de bijeenkomsten leek het alsof er ruimte was om de discussiëren (samen praten), maar dat was niet het geval. Geen van de ingebrachte punten werd behandeld. Het leek wel alsof het gehele plan al klaar was. Je leek daardoor niet serieus te worden genomen en ging je teleurgesteld naar huis. Hierdoor is ook de groep Fransewijk(t) niet ontstaan.
- De bijeenkomsten mogen de naam samenspraak niet dragen. Het waren eenzijdige presentatiebijeenkomsten waar om geen enkele input van de bewoners werd gevraagd.
- De eerste twee samenspraakbijeenkomsten boden een ander beeld dan wat in de derde bijeenkomst aan de orde kwam. Alles wat eerder als positief werd ervaren werd onderuitgehaald. Het project werd plotseling verbreed naar de omgeving en er was geen mogelijkheid om te reageren. Het was informatieoverdracht en de samenspraak die in het begin als positief werd ervaren voelde als een overval. Het leek erop dat bij de eerste twee bijeenkomsten het doel van de samenspraak bij de gemeente niet goed voor ogen stond. Van een startnotitie waarin de inbrengruimte van de deelnemers op het raadgevend niveau was opgenomen, zoals voorgeschreven, was geen sprake.
- Er was te weinig ruimte voor interactie en zoals hierboven vermeld, kwam alles al over alsof er niets meer aan te toeren was.
- Er werd over ons heen gewalst. De mening van de gemeente was de enige mening en wij mochten wel iets zeggen, maar er werd niet naar geluisterd. Of het nu over verkeersmaatregelen ging of over bouwkundige zaken, alles was al beslist.
- Het moment dat Search in een presentatie haar volume studie liet zien van het gebouw heeft veel kwaad bloed gezet bij aanwezigen. Dat werd daarna niet beter omdat onduidelijk bleef of het nu een studie was of het uitgangspunt: dat laatste bleek het geval. Het is jammer dat een actief actiecomité nodig bleek om de belangen van de omwonenden te behartigen.
- Ik had het gevoel dat ik niet serieus werd genomen door korte antwoorden, verkeerde info en dat er om de onderwerpen heen werd gepraat.
- Ik had totaal niet het idee dat er naar andere meningen dan die van de gemeente, geluisterd zou worden.
- Ik voelde mij door de gemeente in de maling genomen.
- Persoonlijk had ik voor een andere (inhoudelijke) invulling/opzet gekozen. Verder merkte je dat er weinig gebeurde met de inbreng/vragen van de vorige bijeenkomsten van de belanghebbende/belangstellende (waar ook wel weer begrip voor is, omdat het slechts plannen waren en nog niets concreet was).
- Jammer dat serieuze en constructieve ideeën niet in overweging genomen worden. Wethouder Paalvast, die een aantal keren aan omwonenden aangeeft "dan had u daar niet moeten gaan wonen", toont geen begrip voor de omwonenden of enige blijk van inlevingsvermogen. Ook zijn voorkeur voor iconische hoogbouw, zonder verdere argumenten of geduld voor betrokken burgers bevordert de samenspraak niet. Verder is het jammer dat pas na de samenspraak Markt 10 de procedure aangepast gaat worden met wel ingeplande mogelijkheid voor groeps-/plenaire discussie. De vorm was nu "verdeel en heer", klassiek maar vervreemdend, zonder inhoudelijk respect voor de aanwezigen.
- Het samenspraakproces was niet in overeenstemming met de verstrekte informatie, ik voelde mij niet serieus genomen, er was totaal geen ruimte voor interactie en ging ik met een slecht gevoel naar huis (de gemeente is niet te vertrouwen, ze doen toch hun eigen zin).
- De bijeenkomsten waren geen samenspraakbijeenkomsten, maar puur toespraken. De bewoners werden geconfronteerd met plotselinge torens met schaduwwerking. En dat filmpje was opeens niet

meer te verkrijgen en/of te zien. En daarbij kregen de raadsleden een totaal ander plaatje gepresenteerd dan de bewoners hebben gezien. Dat een raadslid aan de wethouder om het filmpje heeft gevraagd en niet heeft gekregen, is mijns inziens niet in de haak!

Vraag 7. Vond u het een goed idee dat bijeenkomsten van deze twee samenspraaktrajecten aansluitend op één avond zijn gehouden?

Nee

- De samenspraak visie Centraal Park werd beïnvloed door de herontwikkeling van Markt 10. De aanwezige personen konden de beide samenspraakbijeenkomsten niet afzonderlijk zien en beoordelen.
- Dit is veel te verwarrend.
- Dit was geheel verwarrend en dat gaf mij een totaal verkeerde indruk van wat er allemaal zal worden ontwikkeld in de omgeving van de markt en Dobbengebied. Alles loopt door elkaar heen, hetgeen gewoon gefaseerd had moeten plaatsvinden.
- Het positieve karakter van Centraal Park werd negatief beïnvloed door de beladen onderwerpen t.a.v. Markt 10.
- Nu was het onduidelijk wat de agenda was die avond. En er waren verschillende belangen van de aanwezige partijen.
- Ten tijde van deze avonden was het voor omwonenden, maar ook voor de architect niet afgaande op zijn reactie op de Search-presentatie, dat de twee projecten hard aan elkaar gelinkt werden. De gemeente had hier vooraf een heldere keuze moeten maken en deze duidelijker moeten communiceren.
- Te veel om goed te kunnen inleven. Ik zou twee losse avonden adviseren.
- Was eigenlijk te veel van het goede voor mij.

Vraag 10 Vindt u dat het eindverslag samenspraak de resultaten van de samenspraak goed weergeeft?

Enigszins

- Er is nog steeds geen oog voor de verstikking. Bijvoorbeeld de reële aanpak van het aantal auto's wat het stadshartkomt bezetten.
- Ten eerste was tijdens het proces de uitgangspunten al eerder een paar keer geplaatst op de site en er ook telkens weer vanaf gehaald. Heel slordig! En daarbij kreeg men niet de mogelijkheid om alle punten op een dermate wijze toe te lichten, daar de vraagstelling te globaal was.

Nee

- De bezwaren van de omwonenden zijn onderbelicht. Niet van alle bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt en als er dan een verslag was, kwam daar niet in naar voren wat de bezwaren van de omwonenden waren. Het gaf totaal niet de sfeer weer waarin de bijeenkomsten waren verlopen.
- De sfeer waarin met name de 3e samenspraakbijeenkomst plaats vond en de beleving hiervan is niet opgenomen in de verslagen, er is nauwelijks in de verslaglegging inhoudelijk weergegeven hoe deelnemers over de uitgevoerde samenspraak denken. De verslaglegging moet echt beter!
- Er is een zeer ongewenste ingreep gedaan ten aanzien van evenementen op de Markt, wat het plan negatief heeft beïnvloed en erger de zo gewenste verbinding en uitstraling van dat lelijke plein sterk verminderd! Waarom niet het lef om evenementen opzet te vernieuwen, of naar een andere plek te verplaatsen.
- Er komt steeds een positief beeld naar voren dat totaal niet zo was.
- Onze argumenten en reactie komen er niet in terug. We voelen ons niet gehoord.
- Ook niet-omwonenden en mensen van buiten de gemeente konden meedoen. Veel inbreng is kort afgedaan, zonder argumenten. Een gesprek met toelichting geeft veel meer uitwisseling en begrip. Nu is het verzamelen en met beleidstaal en dus afstandelijk afhouden.
- Wat een pakket om door te worstelen. Met name het deel van de reactie op de site waren ellelange lijsten. Hier valt een slag te halen. Mensen die online gereageerd hebben op de uitgangspunten

hadden antwoord moeten krijgen en niet zelfs terug moeten zoeken in de lijst om te kijken wat er mee gedaan wordt.

- Wij zijn roepende in het duister.

Weet niet

- Ik was niet bij de bijeenkomsten, wel enquêtes ingevuld, resultaten en verslagen alleen vluchtig bekeken.
- Ik weet niet of alles goed is weergegeven in het eindverslag, omdat ik niet van alle resultaten op de hoogte was.
- Net naar de Parijsstraat verhuizen, 1e keer op deze site.
- Nog niet kunnen lezen.

Vraag 11 In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken over het samenspraakproces in het algemeen?

- Alle vragen die er zoals bij alle enquêtes zijn gesteld, zijn totaal toegespitst op de gemeente en kan men alleen kiezen uit een aantal keuzes van vooraf vastgestelde antwoorden. Met ook weliswaar de mogelijkheid om het antwoord toe te lichten, alleen zie ik daar niets van terug. Het is allemaal in het positieve plaatje en insteek van de gemeente zelf. En niet in het belang van de omwonenden. Het is allemaal afgewogen eigenbelang van de gemeente. Alles gebeurt vanuit de term 'samenspraak', maar het is puur raadplegend. Daar men als bewoner het idee krijgt dat de bewoner kan meedenken en praten over allerlei aspecten, maar het is niet bindend voor de gemeente. Welk doel heiligt dit alles dan? Het lost heel veel tijd en geld, terwijl men toch het eigenbelang voorop stelt?
- De afstandelijke, gesloten opstelling van de gemeente roept onvrede en (re)actie op. Open en respectvol overleg kan een hoop ergernis op voorhand wegnemen en bespaart veel tijd en energie.
- De communicatie omtrent de informatie bijeenkomsten en de bijeenkomsten zelf waren op zich goed geregeld. Het is de wijze van communiceren over de voorgenomen hoogte van 110 meter waar het mis ging: het actiecomité is niet voor niets opgericht. Uiteindelijk is er wel geluisterd naar het actiecomité.
- De debatten in de raad hebben uitdrukking gegeven aan de onvrede waarop in Zoetermeer de samenspraak over Markt 10 en omgeving en ook over de versnellingsagenda woningbouw hebben plaats gevonden. Het moet echt anders. De inloopbijeenkomsten die onder de benaming samenspraak worden uitgevoerd waarbij de ruimtelijke coördinatie procedure wordt toegepast hebben grotendeels een informatief karakter. Er is slechts een klein deel voor wat de gemeente "plenaire samenspraak" noemt waar de dagvoorzitter met een microfoon in een "bioscoop opstelling" de gelegenheid geeft om wat vragen te stellen. Dit is geen "samenspraak" waar omwoners in gezamenlijkheid van gedachten kunnen wisselen en hun opvattingen naar voren kunnen brengen. De gemeente moet echt met iets beter komen.
- De gemeente heeft zijn eigen regels voor de samenspraak niet gevolgd. Het is ongehoord dat de wethouder en zijn ambtenaren verkondigen dat dit wel gebeurd is.
- Er was geen samenspraak, de gemeente heeft onrust gezaaid met deze prestigeprojecten. Er zijn veel mensen in actie tegen de gemeente om hun woonomgeving hun (thuis) leefbaar te houden.
- Het siert de gemeente dat men in ieder geval een poging doet om zo de informatie te krijgen bij de juiste mensen. Echter vind ik het erg jammer dat je vaak zelf op zoek moet op de site naar informatie. Hierdoor heb ik persoonlijk de bijeenkomst van het samenspraakbeleid misgelopen, omdat ik het niet tijdig had gezien op de site.
- Middels het burgerinitiatief 'de Franse wijk niet', werd de buurt goed op de hoogte gehouden. Het initiatief van een tegengeluid leek in eerste instantie niet serieus genomen te worden. In stukken stond dat de buurt positief reageerde. Er was echter eerder door de gemeente geen vraag gesteld hierover. Het leek hoofdzakelijk een prestige project, welke gehinderd werd door directe bewoners. Tip: eerst denken, dan doen. Doe gedegen onderzoek voor je met dingen gaat gooien. Tunnelvisie (zoals het ogenschijnlijk leek) om de twee hoge torens hebben stress, onrust en frustratie gebracht. Je kunt gewoon niet voorbij gaan aan de mensen die er al wonen. Dat er iets verandert, prima, maar er was

wel een gevoel dat de gemeente dit echt door wilde drukken. Om die reden hebben een aantal mensen zich hard gemaakt voor een tegengeluid. Jammer dat dit zo nodig was. Je kunt niet als gemeente alleen positieve geluiden laten horen en de negatieve adviezen niet benoemen.

- Wat betreft de uitslag, die lag op voorhad vast. De beslissingen zijn al genomen die gaan niet meer veranderen neem ik aan. Het zou wel fijn zijn als de overlast voor ons omwonenden geminimaliseerd wordt, daar heb ik nog een kleine hoop dat inspraak invloed heeft. Zoals niet 10 jaar bouwen, maar in een veel korter tijdsbestek. Liever veel overlast in één of twee jaar dan ruim 10 jaar lang overlast en iedere dag voor dag en dauw wakker worden door het enorme lawaai zoals nu bij de renovatie van de stadhuistoren. Waarom worden die andere projecten niet vast opgestart nu het toch al een tering herrie is iedere dag.
- Zoals hier al staat: de uitkomst lag al vast.

Vraag 12 Hoe tevreden bent u met wijzigingen naar aanleiding van de samenspraak?

- 110 meter, of 90 meter is veel te hoog. Waarom wordt de Frankrijklaan niet als alternatief gebruikt, dan hoeft Markt 10 niet zo hoog te worden.
- 90 meter blijft een forse hoogte op deze locatie. Niet alleen vanwege het contrast met de naastgelegen woonwijk met laagbouw, maar ook vanwege schaduwwerking op het Stadhuisplein en de dominante aanwezigheid naar het Oude Dorp toe. Een toren in lijn met de hoogte van de huidige Stadhuisstoren zou beter op zijn plaats zijn. Mits gewaagd uitgevoerd kan ook deze toren een markant punt worden in Zoetermeer.
- 90 meter is nog steeds te hoog, maar is al beter dan 110. Het gebouw aan de Reimsstraat dient echter ook verlaagd of geschrapt te worden.
- 90 meter is nog steeds een heel hoog gebouw, zeker op 10 meter van een rijtjeshuis.
- De hoogte van 90 m heeft nog steeds veel nadelen voor de omgeving, dit geldt ook voor toren C Frankrijklaan, waarover niet in deze vraagstelling wordt gesproken maar waarvoor hetzelfde geldt.
- Die 90 meter is gezien de locatie veel te hoog. Veel meer groen in "ons" stadshart was veel beter geweest.
- Die toren moet er helemaal niet komen. Er moeten in het centrum geen torens worden gebouwd. En zeker niet met de wetenschap dat er nú al een te grote parkeerdruk is en parkeerbelasting in het centrum, hetgeen een aantal raadsleden en een wethouder met eigen ogen heeft gezien, wordt met net de komst van torens en/of een hotel en het ombouwen van kantoren naar woningen alleen problematischer!
- Dit is toch echt heel onduidelijk. In de versnellingsagenda komen toren A en bouwlocatie B niet voor, heel andere namen, ik heb een vermoeden, maar niet echt een idee welke locaties bedoeld zijn. Waarom die verhullende taal en niet gewoon recht voor zijn raap zeggen waar je het over hebt? Of voeg linken toe. Kwadrant A was al maar 70 meter hoog, maar toren A is blijkbaar wat anders, de toren op markt 10? Waarom zo geheimzinnig? Echt geen idee wat bedoeld is met bouwlocatie B. Ik neem aan dat geprobeerd wordt dingen te verhullen door dit verwarrende taalgebruik.
- Een aantal inhoudelijke argumenten van insprekers en de commissie- en raadsleden worden genegeerd. Er ontbreekt samenhangend beleid tussen parkeren, wonen en bedrijvigheid. Het laatste wordt aan de exploitant overgelaten. Parkeren wordt op beleidsgronden, wars van de huidige realiteit v.w.b. autobezit, beoordeeld en v.w.b. wonen wordt er geen leefbaarheidsonderzoek gedaan. Naar aanleiding van een paar moties wordt dit slechts ten dele verbeterd.
- Goed dat bouwlocatie B geschrapt is en dat de ruimte wordt ingedeeld voor groene c.q. andere bestemming. alleen hebben wij als bewoners van de Reimsstraat hier verder geen voordeel noch nadeel van. Wij willen eerder zien dat de bouw van Markt 10 naar hoogstens 60/70 meter gaat en bouwlocatie C naar max 40 meter. Al met al blijven wij van mening dat zoveel hoogbouw binnen bestaande bebouwing onacceptabel is, los van alle nadelige gevolgen wat dit met zich mee gaat brengen (denk aan overlast verkeer, schaduw, wind etc.).
- Heel fijn, het gaat uiteindelijk om een klein stuk bouwruimte in een buurt waar steeds jonge gezinnen wonen/komen te wonen. Daar is nu rekening mee gehouden.

- ik persoonlijk denk dan niet alleen de samenspraak daaraan heeft bij gedragen, maar juist door de burgers genomen initiatief voor een "wijkscouw" dat dat velen ogen heeft geopend. En dat mede hierdoor de aanpassingen van bouwlocatie A en B zijn doorgevoerd. Al met al, een zeer mooi resultaat (voor nu).
- Lagere toren ondanks dat er minder appartementen komen is op zich een goed plan. Bouwlocatie B had gewoon door moeten gaan omdat er meer huizen gebouwd moeten worden.
- Nog steeds te hoog.
- Toren is nog steeds absurd hoog. Fijn voor alle horeca aan het plein die dus grotendeels in de schaduw zullen vallen. Mijn uitzicht compleet weg, want ik kijk alleen nog tegen stadhuis met daarachter twee hoge torens aan. Belachelijke hoogte.
- Torens hoeven van mij niet zo hoog.
- Waarom wordt de bouw op de parkeerplaats Frankrijklaan hier niet bij betrokken? Die kwam voor het eerst naar voren tijdens de bijeenkomsten over Markt 10. De verlaging van de hoogte van 110 naar 90 meter is veel te weinig!
- Waarom wordt locatie Frankrijklaan niet meegenomen in de vragen?

Vraag 13 Alles overziend, welk rapportcijfer zou u het samenspraakproces in het algemeen geven?

Rapportcijfer 1 t/m 5 (onvoldoende)

- Dat de gemeente mij een brief stuurt om deze enquête in te vullen en daar dan alleen maar meer onduidelijkheden uit voortkomen is wel echt het toppunt. Ik heb geen bezwaar tegen de projecten, maar ik pleit wel voor zo min mogelijk overlast. Ik ben niet op de inspraakavonden geweest, maar dat dan in verhullend taalgebruik naar projecten verwezen wordt die ik echt na heel goed zoeken niet kan vinden in de website, waar heel andere benamingen gebruikt worden. Hoe onprofessioneel kun je zijn als gemeente, bizar.
- Een dikke onvoldoende, dit kan en moet veel beter!
- Er is geen samenspraak volgens de regels die de gemeente zelf heeft opgesteld geweest.
- Het democratische (bij deze coalitie: arrogante) proces wordt volgens de regels gespeeld, maar de samenspraak is misgelopen door de beperkte mogelijkheden en afstandelijke opstelling van de gemeente.
- Samenspraak was te veel eenrichtingsverkeer, zaken werden niet tijdig meegedeeld en zo kwam Bouwlocatie C ook plotseling op de agenda, zonder dat hier ooit eerder over was gesproken.
- Spreekt voor zich.

Rapportcijfer 6 en 7 (voldoende)

- Alles stond toch al vast, ik geloof niet dat er echt geluisterd is.
- Het proces is goed verlopen. Maar dat neemt het "gevoel" dat het een slecht samenspraakproces was niet weg. Dit heeft niet te maken met het proces zelf, maar meer met de inhoud en de manier communiceren (met name in de media). Veel mensen voelen zich niet gehoord/voorgelogen.

Rapportcijfer 8 t/m 10 (voldoende)

- Mooi proces met directe betrokkenheid van inwoners. Uitkomst is altijd zodanig dat niet iedereen 'krijgt wat hij wil' dit is een logische uitkomst. Je leert ook van de argumenten van anderen is positief.

Geen oordeel

- In een proces, waarin de bewoners "zogenaamd" mogen meedenken en meepraten maar waarin alles toch al voor 95% vast ligt, heeft het weinig zin om hier een cijfer voor te geven.

Vraag 14 Hebt u tips op het gebied van samenspraak?

- Als er bij belanghebbenden duidelijke belangen zijn te verwachten, dan dienen zij vanaf het eerste moment door de gemeente actief bij de samenspraak te worden betrokken en niet afwachten of ze eventueel meedoen. Zodat er in een later stadium kan blijken dat zij zich onvoldoende serieus voelen genomen en het er uitziet dat ze buitenspel zijn gezet en alles van tevoren al was beklonken. Transparantie in informeren dient het motto te zijn met een proactieve rol voor de gemeente naar belanghebbenden die schade kunnen oplopen of nadelige gevolgen kunnen ondervinden.
- Beter verwachtingsmanagement aan de voorkant, ook openstaan voor kritiek en geen projecten combineren die verschillend DNA hebben.
- Communiceer duidelijker en eenduidig en zorg in ieder geval dat de website up-to-date is. Wat is dit amateuristisch voor zo'n grote gemeente.
- De gemeente moet zich houden aan de samenspraakregeling.
- De plan/ontwerp/ontwikkeling/bestemmingswijzigingen/uitvoering fasen geplaatst op de tijdlijn vragen om betrokkenheid vanuit de samenspraak op echt raadgevend niveau. Voor de Frankrijklaan/Reimsstraat willen de bewoners op georganiseerd niveau in verschillende fasen betrokken worden en niet geconfronteerd worden met een vrijwel volledig uitgewerkt plan waarbij alleen over de openbare ruimte iets gevonden mag worden.
- Doe daadwerkelijk samenspraak waar de input daadwerkelijk gebruikt wordt. Neem inventarisaties af van de wensen en angsten van de bewoners en betrek die daadwerkelijk in de besluitvorming en noem informerende presentaties geen samenspraak.
- Echt luisteren en daar de ontwerpen op aanpassen en eindelijk zorgen voor voldoende (betaalbare) parkeerruimte, ook voor onze bezoekers.
- Eerder en eerlijker overleggen met buurtbewoners
- Eerlijkheid.
- Er zijn zoveel tips al besproken in voorgaande bijeenkomsten. Het allerbelangrijkste is de burger tijdig en zo uitgebreid mogelijk te informeren en te betrekken bij dergelijke zaken, waarbij de burger ook het gevoel heeft serieus te worden genomen en niet het gevoel, dat alles al lang is beslist. In de briefwisseling met dhr. F. van der Leeuw is al zoveel aangegeven.
- Ga eerst praten met omwonende en dan pas ontwikkelaars inschakelen. Het is leefgebied van een ander waar de gemeente inbreuk op doet.
- Geef duidelijk het proces weer als je start met de samenspraak. Zorg dat de notulen duidelijk worden gecommuniceerd en geef aan wat je hebt gedaan met de reacties.
- Luisteren naar de bewoners en niet op basis van raadplegend de bewoners puur informeren. Plaatjes presenteren alsof het allemaal al vastligt en beklonken is en dan toch uiteindelijk de eigen keuze maken.
- Neem de samenspraak serieus en druk de plannetjes van de wethouder niet zonder meer door. Kijk naar de bouwplannen in zijn geheel, dus ook naar de twee torens die aan de Engelandlaan komen. Schande dat er op dat stukje groen nog een toren moet komen.
- Omwonenden serieuzer nemen in hun feedback. Actiecomités en lange sessies van de gemeenteraad bijwonen zou niet nodig moeten zijn in een goed functionerende samenspraak.
- Start de samenspraak voegtijdig. Trek samen op met regelmatige terugkoppeling. Plan mogelijkheden voor groeps-/plenaire discussie in. Respecteer elkaar en reageer ook op details, zoals: voorzie tijdens de verbouwing van De Kroon in P-plaatsen voor invalide kort bij de lift naar het Stadhuisplein, maak stoepen schoon van fietsenrekken en weiger P-plaatsen voor Raadsleden en Burgemeester kort voor de trappen. Zij kunnen ook wel iets verder lopen, net als het publiek. Redelijkheid i.p.v. zelfgenoegzaamheid spreekt de burger aan!
- Tips zijn erg moeilijk omdat ik denk dat elk 'project' zijn eigen manier van aanvliegen heeft. Wees vanaf het begin eerlijk ook al zijn het "plannen" en kan je niet op zaken vooruitlopen, maar wees daar dan ook eerlijk in. Geef het beoogde einddoel duidelijk aan.
- Volg de regels die er zijn (door de gemeenteraad goed gekeurd) en wijk daar niet vanaf! Draai er niet omheen als je daar op gewezen wordt en zeg niet dat dit wel gebeurd is. Het enige wat je daarmee bereikt is dat de wethouder en zijn ambtenaren als onbetrouwbaar worden bestempeld.